OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Lainsäädäntöneuvos Elina Nyholm

Asiantuntijalausunto
24.9.2020

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Viite: Lausuntopyyntö 11.9.2020

Oikeusministeriön lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi eräiden oikeusministeriön hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta (HE 109/2020 vp)

Lakivaliokunnan pyynnön mukaisesti oikeusministeriö esittää lausuntonaan lakivaliokunnalle koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi eräiden oikeusministeriön hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta (HE 109/2020 vp) seuraavaa:

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laki (808/2019) on tullut voimaan 1.1.2020 ja kumonnut aiemman yleislain, hallintolainkäyttölain. Uuden yleislain yhteydessä ei muutettu kaikkia oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluvien lakien muutoksenhakusäännöksiä vastaamaan uutta lainsäädäntöä. Yleissäännösten kanssa päällekkäiset säännökset eivät ole tarpeen muualla lainsäädännössä. Lainsäädännössä on säännöksiä esimerkiksi siitä, mistä päätöksestä saa valittaa hallintotuomioistuimeen, valituslupasääntelystä korkeimpaan hallinto-

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

oikeuteen sekä päätöksen tehneen viranomaisen valitusoikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Esityksessä ehdotetaan oikeusministeriön hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten tarkistamista siten, että viittaukset muutoksenhaussa sovellettavaan yleislakiin vastaisivat oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia. Lisäksi poistettaisiin hallintoasioiden yleislakien kanssa päällekkäisiä säännöksiä ja selkeytettäisiin muutoksenhakusäännöksiä. Päällekkäisten säännösten poistamisella ei olisi vaikutusta lainkohtien sisältöön, koska esimerkiksi hallintopäätöksen tehneen viranomaisen jatkovalitusoikeus ja valituslupasääntely korkeimpaan hallinto-oikeuteen ovat jo oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain perusteella voimassa olevaa oikeutta myös nyt muutettavien lakien osalta. Siksi myöskään siirtymäsäännökset eivät ole pääosin tarpeen, koska päällekkäisten säännösten poistamisella ei ole vaikutusta lainkohtien sisältöön.

Lisäksi esitys sisältää seuraavat vähäiset tarkistukset voimassa olevien lakien sisältöön:

Tuomioistuinmaksulaissa toimivaltainen hallinto-oikeus muutettaisiin siksi hallinto-oikeudeksi, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä olevan viranomaisen toimipaikka sijaitsee. Tällä hetkellä tuomioistuinmaksulaista puuttuu erillinen säännös toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta. Siten toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy yleislain perusteella sen mukaisesti, missä valittajan kotipaikka sijaitsee. Nykyinen sääntely vaikuttaa asiaryhmän laatu huomioon ottaen epätarkoituksenmukaiselta muun muassa toimivaltaisen hallinto-oikeuden selvittämiseen liittyvien käytännön hankaluuksien vuoksi. Siirtymäsäännös on tässä yhteydessä tarpeen, koska lakia muutetaan myös sisällöllisesti toimivaltaisen hallinto-oikeuden osalta.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia täsmennettäisiin siten, että myös kunnallisen viranomaisen tekemään maksupäätökseen sovelletaan hallintolain säännöksiä oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain muutoksenhakusäännöksiä hallintovalituksesta. Tämä on kunnallisvalitusta tarkoituksenmukaisempi muutoksenhakukeino tämän tyyppisessä asiaryhmässä. Viranomaisten toiminnan julkisuu-

desta annettu laki on nykytilanteessa tulkinnallisesti epäselvä sen osalta, mikä on muutoksenhakutie kunnallisen viranomaisen määräämästä maksusta. Kun kyseessä on vain tulkinnallisen epäselvyyden poistaminen eikä varsinainen muutos, ei siirtymäsäännöstä ole katsottu tässä yhteydessä tarpeelliseksi.

Puoluelain ja ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain nojalla asetettavaa uhkasakkoa koskevia muutoksenhakusäännöksiä muutettaisiin siten, että muutosta haettaisiin jatkossa hallinto-oikeudelta eikä suoraan korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Tämä vastaa paremmin korkeimman hallinto-oikeuden asemaa oikeuskäytäntöä ohjaavana ylimpänä tuomioistuimena. Ehdotettu muutos ei vaikuta oikeusturvaa heikentävästi, koska hallinto-oikeuden päätöksestä voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Viime kädessä asia voidaan siis edelleen saattaa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi. Viittaukset näissä muutoksenhakusäännöksissä on muutettu viittauksiksi uhkasakkolakiin eikä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin, koska uhkasakkolaissa on oma säännöksensä muutoksenhakuun. Uhkasakkolain muutoksenhakusäännöksessä viitataan täydentävästi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin, joten viittaukset uhkasakkolakiin muutoksenhaun osalta ovat tässä yhteydessä riittäviä. Siirtymäsäännökset ovat tässä yhteydessä tarpeen, koska muutoksenhakuinstanssi muutetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta hallinto-oikeudeksi.

Pysäköinninvalvonnasta annetun lain muutoksenhakukieltoa koskeva 14 § kumottaisiin, koska kyseinen pykälä ei oikeusministeriön näkemyksen mukaan itse asiassa sisällä muutoksenhakukieltoa, ja siksi se on sellaisenaan hieman harhaanjohtava ja siten myös tarpeeton. Huomautus ja toimenpiteistä luopuminen eivät ole yleislakienkaan perusteella muutoksenhakukelpoisia hallintopäätöksiä, eikä niihin liity mitään sellaisia oikeusvaikutuksia, jotka voisivat olla muutoksenhaun kohteena. Pysäköintivirhemaksua ja rengaslukkoa koskeviin päätöksiin saa pysäköinninvalvonnasta annetun lain 15 §:n mukaan vaatia oikaisua, joten niiden osalta ei ole ollutkaan kyse varsinaisesta muutoksenhakukiellosta.